

Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala
PL 10
00099 Helsingin kaupunki

Viite HEL 2018-000873

Asia **HELSINKI, Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostaminen**

Helsingin kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelu on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Vanhankaupunginkosken itähaaran muutostöiden alustavista suunnitelmista. Museovirastoa pyydetään ottamaan kantaa itähaaran muutostöiden edellytyksiin ja vaadittaviin jatkoselvityksiin kulttuuriympäristöjen suojelun ja käytön näkökulmasta.

Itähaaran muutostöiden edellytykset

Helsingin kaupunki on selvittänyt Vanhankaupunginkosken länsihaaran padon purkamisen edellytyksiä 2014 tehdyn valtuustoaloitteen johdosta. Museovirasto on osallistunut valtuustoaloitteesta käynnistyneeseen prosessiin antamalla Helsingin kaupungille 19.10.2015 kirjallisen kannanoton (MV/128/05.01.02/2015), jossa Museovirasto suhtautuu kielteisesti valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä (RKY-alue) olevan keskeisen, ja myös asemakaavassa hyvällä ja oikealla tavalla suojellun, elementin poistamiseen. Kannanottonsa lopuksi Museovirasto toteaa, että kosken itähaaran kunnostus kalojen kulkua silmällä pitäen sopii yhteen RKY-alueen arvojen kanssa ja on mitä suotavinta.

Kaupunginhallitus päätti tammikuussa 2017 lopettaa asemakaavalla suojellun länsihaaran padon purkamisen selvittämisen ja sen sijaan valmistella kalojen nousuedellytysten parantamista kosken itähaaraan erityisesti siian, mutta myös muiden heikompien nousijoiden kannalta. Tämä ratkaisu on Museoviraston näkemyksen mukaan myönteinen ja kannatettava.

Kaupunginjohtajan asettama työryhmä on teettänyt itähaaran kunnostuksen hankesuunnitelman, jonka luonnos valmistui tammikuussa 2018. Suunnitelman tavoitteena on kalojen nousuedellytysten lisäksi kehittää kosken ympäristön virkistyskäyttöä huomioiden alueen luonto- ja kulttuuriarvot. Suunnittelualue rajoittuu kosken itähaaraan, mutta toimenpiteiden vaikutukset koskevat myös länsihaaraa erityisesti länsihaaraan ohjautuvan virtaaman muutoksen kautta. Länsihaarassa virtaus vähenee suuremman vesimäärän ohjautuessa itähaaraan.

Hankesuunnitelman toimenpiteinä ovat itähaaran uoman pituuskaltevuuden loiventaminen louhimalla kosken yläosaa ja poistamalla matalikko kosken alaosasta Kuninkaankartanonsaaren eteläkärjen luota. Louhittava massa sijoitetaan kosken itärannalle suisteksi ja pieneksi pohjapadoksi, joka ohjaa virtaa haluttuun suuntaan. Työ tehdään kuivatyönä, joten itähaaran yläpään tehdään väliaikainen työpato. Lisäksi

itähaaraan rakennetaan kaksi uoman rantojen suuntaista kalastuslaituria, jotka sijoitetaan ravintola-, kokous- ja tapahtumakeskus Koskenrannan lähelle uoman itärannalle sekä Viikintien sillan lähelle uoman pohjoisosan länsirannalle. Kosken alapuolisen suvannon alueelle on lisäksi suunnitteilla kaksi kalastuslaituria varsinaisen hankealueen ulkopuolelle.

Kuultuaan asiassa myös Helsingin kaupunginmuseota/Keski-Uudenmaan maakuntamuseota, joka on Museoviraston ja maakuntamuseon välisen yhteistyösopimuksen mukaan kulttuuriympäristön suojelun pääasiallinen asiantuntija Helsingissä, Museovirasto toteaa hankesuunnitelman olevan toteuttamiskelpoinen. Hankesuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät aiheuta merkittäviä muutoksia RKY-alueella, eivätkä uhanalaista alueen erityisiä arvoja.

Museovirasto pitää myönteisenä sitä, että alueen virkistyskäyttöä parannetaan kulttuuriarvot huomioiden. Todettakoon, että Vanhankaupunginkosken ympäristön virkistyskäytön ja alueen historian esittelyn näkökulmasta Voimalamuseon toimintaedellytysten säilyminen on tärkeää ja kannatettavaa.

Jatkoselvitysten tarpeesta

Suunnittelualaue sijaitsee ympäristössä, jonka välittömään läheisyyteen Helsinki 1500-luvulla perustettiin. Alueella on aikojen kuluessa tehty paljon arkeologista tutkimusta, mutta vesialuetta ei ole kartoitettu vedenalaisen kulttuuriperinnön havaitsemiseksi. Hankesuunnitelman teon yhteydessä tehtiin vesialueella ja koskiuoman rannoilla inventointi (SubZone Oy), johon sisältyi koskialueen yläpuolisen vesialueen viistokaikuluotaus, itähaaran koskiuoman rantojen tarkastelu sekä itähaaran käytön vaiheiden kokoaminen raporttiin. Läpikäydyillä alueilla ei havaittu muinaisjäännöksiä tai sellaisia kulttuuriperintökohteita, joita olisi tarpeen huomioida kunnostushanketta toteutettaessa. Selvitys on riittävä hankesuunnitelman toteuttamiseksi siinä muodossa, kuin se 12.1.2018 päivätyssä suunnitelmassa esitetään.

Kuten hankesuunnitelmassa kerrotaan kohdassa 6.2, tulee vedenalaisen kulttuuriperinnön inventointia kuitenkin täydentää kosken alapuolisessa suvannossa, ennen kuin alueella toteutetaan uutta rakentamista, kuten uusien laitureiden perustamista. Alapuolisen suvannon kartoitus ei sisältynyt teetettyyn inventointiin.

Jos hankesuunnitelma jatkossa tarkentuu ja kehittyy, suunnitelma on syytä saattaa museoviranomaisen nähtäväksi ja antaa mahdollisuus kommentointiin. Ensisijainen vastuutaho on Helsingin kaupunginmuseo/Keski-Uudenmaan maakuntamuseo.

Yli-intendentti

Helena Taskinen

Intendentti

Maija Matikka

Tiedoksi Keski-Uudenmaan maakuntamuseo
Sari Saresto, Keski-Uudenmaan maakuntamuseo
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

